

KELEMEN Judit

Búcsú Földy Ferencről

Életének 85. esztendejében, 2019. július 11-én elhunyt dr. Földy Ferenc, a „Pataki Képző” nyugalmazott főiskolai tanára, egykori főigazgatója, volt országgyűlési képviselő, a Magyar Comenius Társaság elnöke.

Személyesen 1988 őszén találkoztam vele először, amikor, Dobrik István tanszékvezető megkeresésére, állásinterjúra érkeztem a sárospataki Comenius Tanítóképző Főiskolára. Főigazgatóként kedvező benyomást gyakorolt rám, megnyugtató intézkedéseiről biztosított az általam felvetett, számomra fontos kérdésekben. Azóta sok víz folyt le a Bodrogon, s most főigazgatóként e szomorú aktualitás okán emlékezem egykori elődőmre.

Földy Ferenc egy borsodi kistelepülésen, Felsőkelecsényben született, 1935-ben. Általános iskolai tanulmányait követően a sárospataki középfokú tanítóképző intézet diákjaként került első alkalommal a nagy múltú iskolába, amelyet kitűnő eredménnyel végzett el. A sárospataki szellemi környezet eszméit és iránymutatásait vitte magával szülőfalujába, ahol a helyi kisiskola minden igazgatójaként 15 esztendőn át szervezte nem csupán az iskola, hanem a település mindennapjait, kulturális életét is: részt vállalt az új iskola építésében, harmóniumon kísérte a gyülekezet énekét, de az általános iskolai tanulmányok befejezését is szorgalmazta és segítette azoknál a szülőknél, akik ezt délutáni iskola formájában vállalták.

A továbbtanulás szükségessége és belső igénye okán Debrecenben pedagógia és pszichológia szakos diplomát szerzett, s ez megadta számára az egykori iskolájába való visszakérés lehetőségét: 1971-ben a Pataki Képző oktatói között üdvözölhette. Egyetemi szakdolgozata a sárospataki tanítóképzés történetét dolgozta fel.¹ 1972-ben ugyanitt, vagyis a Kossuth Lajos Tudományegyetemen bölcsészdoktori címet szerzett „Programozás feladatrendszerekkel az általános iskola részben osztott alsó tagozatos osztályaiban” címmel.² A tudományos fokozat megszerzése segítette abban, hogy a felsőoktatási ranglétrán előrehaladjon: 1982-ig docensként, ezt követően pedig nyugdíjba vonulásáig főiskolai tanárként, vagyis főiskolai „professzorként” dolgozott. Az oktató-nevelő munka mellett vezetői feladatok is megtalálták. Három esztendőn át főigazgató-helyettes, majd nyolc évig (1982–1990) főigazgatói pozícióban vitte előre szeretett iskolája ügyeit. Ezeken túl a szakmai közösségi életben is tevékenyen részt vett: másfél évtizedig volt a Magyar Pedagógiai Társaság Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bizottságának elnöke (1981–1996),³ 1981-től az Országos Választmány tagja, emellett az MTA Miskolci Területi Bizottsága Társadalomtudományi Szakbizottságának tagja. A Sárospatakon 1986-ban megalakult Magyar Comenius Társaságnak alapító tagja, titkára, 2003-tól haláláig elnöke volt. 1980-tól 1988-ig szerkesztette a Képző által kiadott *Sárospata-*

ki *Pedagógiai Füzeteket*. Emellett 1986-tól haláláig a Magyar Comenius Társaság által megjelentetett *Bibliotheca Comeniana* c. kiadvány szerkesztői bizottságában való aktív közreműködés kapcsolódott nevéhez.

A felsőoktatásban megkívánt tudományos munka, publikálás terén kimagaslóan teljesített: 75. születésnapja alkalmából családja *Hivatásszeretet* címmel közreadta válogatott írásainak gyűjteményét, valamint addigi életművének teljes bibliográfiai összefoglalóját: a kötetben 167 tanulmány és közlemény felsorolása szerepel, szerkesztői munkája 22 bibliográfiai tétel, életrajzokkal, interjúkkal kapcsolatos írásaira 14, beszédeire és előadásaira hat tétel vonatkozik.

A Képzőhöz és a Társasághoz kapcsolódó kiadványok mellett tanulmányai jelentek meg a *Magyar Pszichológiai Szemlében*, a *Pedagógiai Szemlében*, a *Borsodi Szemlében*, a *Felsőoktatási Szemlében*, a *Borsodi Művelődésben*, a *Pedagógusképzésben*, az *Óvodai Nevelésben*, a *Módszertani Közleményekben*, továbbá a Miskolci Bölcsész Egyesület tanácskozásainak kiadványaiban. S az azóta eltelt tíz esztendő során gazdag életművét tovább gyarapította – elsősorban a Társaság tevékenységéhez, valamint évfordulós rendezvények visszaemlékezéseihez kapcsolódó írásaival.

A teljesség igénye nélkül néhány munkáját kiemelem sokoldalú publikációi közül.

A sárospataki tanítóképzés történetének áttekintése és folyamatos aktualizálása egyetemi szakdolgozati munkájától kezdve egész életét végigkísérte, hisz intézményvezetői pozíciójában megkerülhetetlen volt számára a „Pataki Képző” képviselői országos rendezvényeken és országos publikációs kötetekben.

A részben összevont alsó tagozatos osztályokban való differenciálás fontosságát és szükségességét hangsúlyozta egy 1975-ben publikált tanulmányában⁴ – napjaink pedagógiai törekvései is erőteljesen szorgalmazzák a differenciálást minden életkorban, minden iskolatípusban mind a tehetség gondozás, mind pedig a felzárkóztatás feladatait

szem előtt tartva. Az 1975-ben megfogalmazott gondolatok tehát – akkori jelentőségükön túlmutatva – általános megállapításként épültek be a 40 évvel későbbi pedagógiába.

A Sárospatakon négy esztendőt töltő, legnagyobb hatású könyveit is Sárospatakon író, nemzetközi elismertségnek örvendő teológus és pedagógus, Johannes Amos Comenius emléke előtt tiszteleg több írásában is, pl. *Comenius panszofikus iskolája Sárospatakon*,⁵ *Comenius természetszemlélete az Orbis Pictus tükrében*,⁶ *Egy nagy nevelőről két tételben: Comenius előtt tisztelegve*,⁷ vagy *415 éve született névadónk, Comenius*.⁸

Pszichológusként nem csupán az óvodás és kisiskolás korosztályra vonatkozó kérdések érdekelték, de az időskorúak lelki életének sajátosságaival is foglalkozott *Az idős emberek lelki életéről*⁹ c. írásában.

Szakmai közéleti tevékenysége mellett 1985–1990 között Sárospatak és környéke országgyűlési képviselője volt, a ma már „rendszerelváltó”-nak nevezett parlamentben. 1989 tavaszán több olyan javaslattal állt elő, amelyek rövidesen megvalósultak, s jelentősen hozzájárultak a magyarság jelképrendszerének méltó módon való kezeléséhez: „államiságunk legfőbb jelképe, a Szent Korona a jelenlegi őrizeti helyéről a Nemzeti Múzeumból kerüljön át a legfőbb államhatalmi testület működési helyére, a parlament épületébe!”, „A hagyományok továbbvitele a zászló kapcsán is kifejezhető. Kívánatos lenne, hogy a nemzeti zászlóra rákerüljön az ország címere, azzal az engedelménnyel, hogy a zászló használható az ország címere nélkül is.”; „Nem jelvény, mégis ezek kapcsán javaslom, iktassuk az alkotmányba Kölcsey Ferenc Himnuszát és Vörösmarty Mihály Szózatát, illetve ünnepi alkalmakkor történő kötelező használatát is. Eddig csak a szokásjog alapján tekintettük őket nemzeti értékeinknek. A nemzeti egység kialakítása és megőrzése szempontjából mindkettőnek felbecsülhetetlen nevelő értéke van.”¹⁰

Szót emelt egyebek közt a Hegyközben és Bodrogközben élőket ért veszteség, az

1976-ban és 1980-ban önkényesen és megalapozatlanul felszámolt bodrogi-hegyközi kisvasút visszaállításának ügyében,¹¹ de arra is volt alkalma, hogy országgyűlési képviselőként a felsőoktatás ügyét támogassa: 1990-ben szólalt fel a hajdúböszörményi és a soproni óvóképző főiskolák vezetőinek megkeresésére az intézmények önállóságának visszaállítása érdekében.¹²

Nyugdíjas évei alatt is aktívan követte egykori iskolája eseményeit. Rendszeresen tartott előadásokat a tanítóképzés történetéhez fűződő alkalmak során, a Magyar Comenius Társaság elnökeként pedig minden tanévzáró, oklevéltadó díszünnepélyen – ahogy ez történt néhány nappal halálát megelőzően is – a Társaság elismerő oklevelét és három kötetét nyújtotta át az arra érdemes friss diplomás tanítóknak.

Nem volna teljes a Földy Ferenc életútját bemutató emlékező írás az országos hatókörű Magyar Comenius Társaság munkájában betöltött szerepének méltatása nélkül. Földy Ferenc – imponáló életművével – örökre beírta magát a magyar neveléstörténet nagykönyvébe.

Váratlanul érte a halál. Az Eszterházy Károly Egyetem saját halottjaként tekint rá. A Sárospataki Comenius Campus valamennyi oktatója, dolgozója és hallgatója tisztelettel őrzi emlékét.

Jegyzetek

- 1 Földy Ferenc: Hivatásszeretet. Szerkesztette: Földy Ferencné Asztalos Adrienne. Operatív Program Kft., Sárospatak–Budapest, 2010. 186. o.
- 2 Uo.
- 3 Vö.: Földy Ferenc: A Magyar Pedagógiai Társaság Borsod-Abaúj-Zemplén megyei tagozata tevékenységének tapasztalata és feladatai. = Borsodi Művelődés, 11. évf. 1986. 9. szám
- 4 Földy Ferenc: Differenciált feladatrendszeres oktatás az általános iskolák részben összevont alsó tagozatos osztályaiban. = Módszertani Közlemények, 15. évf. 1975. 5. szám, 256–262. o.
- 5 Földy Ferenc: Comenius panszofikus iskolája Sárospatakon. In: Comenius és a magyar művelődés. Bibliotheca Comeniana V. Magyar Comenius Társaság, Sárospatak, 1994. 131–137. o.
- 6 Földy Ferenc: Comenius természetszemlélete az Orbis Pictus tükrében. In: Comenius és a hazai művelődés. Bibliotheca Comeniana IX. Magyar Comenius Társaság, Sárospatak, 2002. 65–69. o.
- 7 Földy Ferenc: Egy nagy nevelőről két tételben: Comenius előtt tisztelegve. = Pedagógusok Lapja, 45. évf. 1989. 9. szám, 4. o.
- 8 Földy Ferenc: 415 éve született névadónk, Comenius. In: Comenius előtt és után. Bibliotheca Comeniana XIII. Magyar Comenius Társaság, Sárospatak, 2008. 27–31. o.
- 9 Földy Ferenc: Az idős emberek lelki életéről. = Borsodi Művelődés, 7. évf. 1982. 3. szám, 31–33. o.
- 10 Földy Ferenc: Magyarország alkotmány-szabályozási elvei az állampolgárok érdekezonosulása szempontjából c. országgyűlési felszólalása. In: Földy Ferenc: Hivatásszeretet, i. m. 160–164. o.
- 11 Földy Ferenc: A bodrogi és hegyközi kisvasút vonalának visszaállítása c. országgyűlési felszólalása. In: Földy Ferenc: Hivatásszeretet, i. m. 165–169. o.
- 12 Földy Ferenc: A hajdúböszörményi és a soproni óvóképző főiskolák önállóságának visszaállítása c. országgyűlési felszólalása. In: Földy Ferenc: Hivatásszeretet, i. m. 170–171. o.